

Predica de pe munte (2)

Cuprinsul

II. OBSERVAȚII INTRODUCTIVE LA PREDICA DE PE MUNTE.....	1
Lăsând cuvântul începutului lui Hristos (Evrei 6.1)	4
Predica de pe munte în cele patru Evanghelii	6
O structurare a Predicii de pe munte	6

II. OBSERVAȚII INTRODUCTIVE LA PREDICA DE PE MUNTE

Înainte de a ne apuca să analizăm în detaliu primul dintre cele cinci mari discursuri ale Domnului Isus din Evanghelia după Matei, câteva observații fundamentale ne vor ajuta să înțelegem mai bine. Expresia „Predica de pe munte” nu apare în Scriptură, dar este potrivită, deoarece discursul a fost ținut pe un munte (Matei 5.1; 8.1). În afară de aceasta, această expresie evidențiază caracterul acestei Magna Charta a Împărăției: este Împărăția cerurilor și, în consecință, Hristos vorbește de sus – de pe munte – către ucenici.

1. Din punct de vedere istoric, așa-numita Predică de pe munte nu a fost probabil un discurs continuu al Domnului. În cele trei capitole nu se găsesc referințe temporale (apoi, după aceea, mai târziu), așa cum se întâmplă în mod repetat în Evanghelia după Marcu, când sunt descrise discursuri sau evenimente succesive din punct de vedere temporal. În capitolul 7.28 se vorbește în mod expres despre „vorbirile” (la plural) Domnului. Faptul că „Predica de pe munte” cuprinde probabil mai multe discursuri devine clar și când se analizează părțile din capitolele 5-7 redată de Luca: Luca 6.20-49; 11.1-13; 12.22-31; 16.13.¹ Acolo, circumstanțele menționate clarifică faptul că trebuie să fie vorba de ocazii diferite. Matei, pe de altă parte, rezumă diferite discursuri ale Domnului. Acest fapt nu va surprinde cititorul acestei Evanghelii, deoarece și sfârșitul capitolului 4 arată deja că Duhul lui Dumnezeu nu Se preocupă de cronologie în această Evanghelie. El rezumă anumite teme dintr-o anumită perspectivă. Mai târziu, anumite minuni sunt, de asemenea, rezumate în grupuri. Nu sunt oare cele trei capitole 5-7 o minunată împlinire a Isaia 53.11: „Prin cunoștința Lui, Robul Meu cel drept va îndreptăți pe cei mulți”? Desigur, aceste cuvinte își vor găsi împlinirea deplină abia înainte de Împărăția de 1000 de ani. Dar deja atunci Mesia a arătat cum este posibilă dreptatea practică înaintea lui Dumnezeu – un subiect important al Predicii de pe munte.
2. În Predica de pe munte, Isus vorbește ca Mesia, Împăratul-Profet al iudeilor. Deci nu este vorba despre un învățător autoproclamat, ci despre Cel care are o relație cu poporul

¹ Luca are ca temă principală gloria morală a lui Isus în umanitatea Sa. Circumstanțele din viața lui Isus, care sunt ca un comentariu practic la învățăturile Sale, sunt legate aici de învățăturile corespunzătoare.

său pământesc. El este Cel care, în Vechiul Testament, a fost anunțat ca Împărat, ca Profet și Învățător pentru poporul Său.

3. De altfel, observăm imediat că situația era diferită de cea pe care o așteptau iudeii. Cum altfel s-ar putea înțelege referirile la persecuție, lacrimi și suferință, când Dumnezeu anunțase o Împărăție în putere și glorie? Domnul nu învață aici despre respingerea Sa de către poporul Israel, dar respingerea Sa este evident presupusă – altfel nu s-ar putea înțelege referirea la întristare etc. Nu că respingerea ar fi în centrul atenției, dar ea stă la baza învățăturilor.
4. Am văzut deja că în Evanghelia după Matei Împărăția este adesea numită „Împărăția cerurilor”. Acest fapt arată că este vorba despre o Împărăție din cer și cu principii cerești. Dar am văzut și că acest titlu include faptul că Cel care guvernează această Împărăție domnește în cer. Totuși, dacă Împăratul dat de Dumnezeu era în acel moment pe pământ și explica principiile Împărăției Sale, nu era oare Împărăția iminentă? Da, ea era „aproape”. Dar Domnul a vorbit despre suferință, sugerând astfel foarte devreme respingerea Împăratului și a supușilor Săi. Prin urmare, nu era doar clar că începutul acestei Împărății a cerurilor era încă în viitor. S-a pus imediat întrebarea: Ce se va întâmpla cu Împăratul când va fi respins și va trebui să Se înalțe la cer? Această întrebare nu primește încă un răspuns în Predica de pe munte, dar prin respingerea Lui se sugerează că expresia „cer” are un sens mai profund în acest context și include absența Împăratului.
5. Se spune uneori că în aceste trei capitole găsim un concept dat de Dumnezeu pentru guvernarea unui stat. Dar aceasta este o neînțelegere. Domnul Isus spune, de exemplu, în capitolul 5.39: „Oricui te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt.” Un guvern care ar adopta acest principiu ca standard de comportament ar deschide ușa către anarhie. Nu, guvernele după voia lui Dumnezeu au sarcina de a „pedepsi pe cei răi” (1 Petru 2.14). Autoritățile nu poartă sabia în zadar, spune Pavel (compară cu Romani 13.4). Aceasta clarifică faptul că Matei 5-7 se adresează fiecărei persoane în parte, nu unui guvern sau unui stat. Nu este vorba despre o agendă socială, ci despre standarde de comportament, care trebuie puse în practică în viața personală a unui ucenic al lui Isus.
6. Următoarea întrebare este dacă mesajul Domnului din Predica de pe munte se adresează păcătoșilor sau credincioșilor. Primul verset arată clar că este o adresare către ucenici. Deci, această predică nu se referă la cum să devii ucenic. De exemplu, nu găsim nicio referire la lucrarea de mântuire a lui Isus. Domnul Isus nu dă nici o învățătură despre cum un păcătos se pocăiește și ajunge la credința în Isus Hristos, Mântuitorul. Aceasta arată clar că Domnul Isus Se adresează oamenilor care au deja o relație cu El. Numai un credincios poate fi „lumina lumii” (Matei 5.14). În cele din urmă, printre ascultători pot fi și ucenici falși (compară cu Matei 7.24 și versetele următoare), dar sunt oameni care cel puțin se declară credincioși în Hristos. Ei sunt ucenicii Lui, urmașii Lui, deci nu este vorba despre o propovăduire a Evangheliei. Cine nu observă aceasta ajunge la interpretări greșite ale acestui pasaj.
7. În legătură cu aceasta se pune întrebarea dacă Domnul Se adresează aici creștinilor credincioși, dacă El are în vedere epoca creștină. S-ar putea ajunge la această concluzie, deoarece se vorbește atât despre Tatăl (cap. 5.16), cât și despre fiii lui Dumnezeu (cap. 5.9). Acestea sunt două noțiuni pe care le cunoaștem din învățătura Noului Testament. O analiză aprofundată a acestor versete și a altora arată însă că nu este vorba despre relațiile tipic creștine. Lipsește orice referire la

- a) locuirea Duhului Sfânt în credincios (1 Corinteni 6.19),
- b) relația cu un Fiu al Omului glorificat în cer (Efeseni 1.20-23),
- c) îndreptățirea prin credință (Romani 4.25),
- d) iertarea păcatelor (Efeseni 1.7),
- e) răscumpărarea prin sângele lui Isus (Efeseni 1.7),
- f) apartenența la un singur trup al lui Hristos (1 Corinteni 12.12),
- g) posesia vieții divine, eterne, a vieții din belșug (1 Ioan 5.11-13; Ioan 10.10, etc.)

Toate acestea ne arată că aceste capitole nu se referă la un mesaj care se adresează creștinilor în calitatea lor de copii ai lui Dumnezeu. Este adevărat că mulți creștini de astăzi consideră Predica de pe munte ca fiind esența învățaturii creștine și a comportamentului corespunzător. Totuși, aceasta se regăsește doar în epistole, în mod deosebit în cele ale apostolului Pavel. Este o neînțelegere tristă să auzim că Noul Testament ar fi rezumat în Predica de pe munte.

8. Dacă Hristos în Predica de pe munte nu Se adresează creștinilor credincioși în calitatea lor de creștini, El vorbește totuși în mai multe locuri despre Tatăl (de exemplu, cap. 5.16,45,48). Ucenicii, cărora li se adresează această predică a Domnului, au o relație specială cu Dumnezeu. El este *Tatăl lor*. Aceasta este mai mult decât cunoșteau credincioșii din Vechiul Testament și arată deja ceva din relația pe care noi, creștinii credincioși, o avem cu Dumnezeu nostru. Aceasta este însă explicată abia în epistolele Noului Testament. Când Domnul folosește acest titlu al lui Dumnezeu, este vorba de o stare intermediară. Prin această expresie, El face referire la relațiile pe care ucenicii le cunoșteau din Vechiul Testament ca popor. Căci Dumnezeu Se declara ca „Tată” al poporului Său (compară de exemplu cu Ieremia 31.9; Maleahi 2.10). Domnul le-a dat acum mai multă lumină în această privință, în conformitate cu situația lor practică, pentru că se distanțaseră de fariseii și cărturarii necredincioși, pentru a fi alături de Domnul și Stăpânul respins. Astfel, Domnul dorește să-i elibereze pe ucenicii Săi de așteptările anterioare, pentru a-i pregăti pentru privilegii mai înalte. Ei se așteptau să moștenească pământul. Dar El voia să le dăruiască cerurile. Ei se așteptau la o Împărăție în glorie pe pământ, în timp ce El voia să le dăruiască gloria Sa cerească. Găsim aici un astfel de tip de tranziție, așa cum este descris în Psalmi: „Cerurile sunt cerurile DOMNULUI, dar pământul l-a dat fiilor oamenilor” (Psalmul 115.16). „Cum se îndură un tată de fiii săi, așa Se îndură DOMNUL de cei ce se tem de El” (Psalmul 103.13). Versetul din Psalmul 115 arată mai întâi prima stare: Oamenii aparțin pământului. Versetul din Psalmul 103 indică însă că credinciosul se poate adresa cerului precum la un tată. Domnul Isus a vrut să îndrepte privirile ucenicilor către cer, pentru ca ei să aștepte totul de la cer (și nu de la pământ). Ei trebuiau să conștientizeze că aveau un Tată în cer, care avea milă de ei. Cu toate acestea, nici în Psalmi, nici în Matei 5-7 nu găsim apropierea pe care noi, creștinii credincioși, o cunoaștem față de Tatăl nostru, deoarece creștinul credincios nu stă doar cu ambele picioare pe pământ. Conform Efeseni 2, el stă în același timp în Hristos în locurile cerești. În Hristos suntem copii ai lui Dumnezeu, da, fii care au părtășie cu Tatăl și cu Fiul (1 Ioan 1.2), un adevăr care era complet necunoscut ucenicilor de atunci.
9. Prin urmare, cine înțelege Predica de pe munte ca o „lege creștină” nouă, superioară, îi supune pe creștini sub Lege. Ea poate fi o lege nouă, și mai exigentă, mai înaltă. Dar nici un creștin nu poate respecta Legea. Tocmai din cauza incapacității omului de a respecta Legea lui Dumnezeu a venit Hristos: „Căci Hristos este sfârșitul Legii” (Romani 10.4), astfel încât niciun creștin credincios nu ar trebui să se lase supus din nou robiei Legii. Acesta este mesajul insistent al Epistolei către Galateni, deoarece

credincioșii din Galatia ca mântuiți voiau să se supună Legii. Și în acest sens, aceste trei capitole trebuie înțelese „corect”.

10. Se adresează Domnul Isus, deci, iudeilor din Împărăția de 1000 de ani? Nu, pentru că El vorbește despre întristare și mângâiere, despre foame și suferință. Împărăția de pace de 1000 de ani este însă o împărăție a bucuriei, a gloriei, a belșugului (compară cu Isaia 60.20; 61.3; 66.11). Cu toate acestea, principiile sale morale rămân, desigur, valabile și în această perioadă. Predica de pe munte se referă însă la principii interioare, nu atât la manifestarea exterioară a gloriei, așa cum o găsim în Vechiul Testament.

11. Cui se adresează atunci concret Domnul Isus? El se adresează celor care

- a) sunt ucenici în Împărăția Sa – despre ei vorbește El (cap. 5.1,3).
- b) trăiesc într-o perioadă în care există persecuție și în care răul se poate dezvolta (cap. 5.11,12,39).
- c) vor primi răsplata pentru faptele lor în cer (cap. 5.12), adică vor ajunge odată în cer.
- d) sunt ei înșiși în pericol de a fi biruiți de rău (cap. 5.24,25).
- e) se numesc ucenici, dar în realitate nu au nicio relație cu Împăratul (cap. 7,26). Noi numim astfel de oameni, în general, mărturisitori falși.

12. Domnul Se adresează, așadar, direct și nouă. Deci, El nu ne prezintă aici binecuvântările și responsabilitățile pe care le avem în calitatea noastră de fii și copii ai lui Dumnezeu, așa cum am văzut. Ce putem învăța atunci din aceste pasaje? Domnul vrea să ne dea învățături morale importante despre viața noastră, pentru că El dorește ca noi, ca ucenici în Împărăția cerurilor, să ne trăim viața spre gloria lui Dumnezeu. În plus, acest pasaj ne învață că noi Îl urmăm pe un Hristos respins. Chiar dacă El nu vorbește despre propriile Sale suferințe, Domnul ne arată totuși că trebuie să suferim. Aceasta presupune respingerea Lui. Așa cum ucenicii de atunci au trebuit să sufere și să-L urmeze pe Hristos respins, și cum rămășița iudeilor va face aceasta în viitor, este și privilegiul nostru să-L urmăm pe Cel care astăzi este respins.

13. Mai întâi, Domnul Se adresează, desigur, ucenicilor Săi de atunci. Ei au vrut să se alăture Domnului. În afară de aceasta, în fața ochilor Săi spirituali se află și cei care vor trăi aici, pe pământ, când Adunarea va fi răpită, conform 1 Tesaloniceni 4.16,17. Aceștia sunt oameni care, deși nu au auzit niciodată de Isus Hristos, se vor alătura Lui și vor suferi. Mulți dintre ei vor muri ca martiri — și ei au un loc în cer.

Predica de pe munte se adresează deci ucenicilor lui Isus. Ea cheamă la instaurarea Împărăției cerurilor printr-o pocăință profundă în inimă. Astfel, ea se aplică în orice moment în care această Împărăție, în forma sa publică, este încă în viitor.

Lăsând cuvântul începutului lui Hristos (Evrei 6.1)

Predica de pe munte a ocupat un loc central în viața multor creștini. De aceea, aș dori să fac o observație fundamentală cu privire la locul pe care îl ocupă această învățătură în Noul Testament. Caracterul Predicii de pe munte poate fi asociat cu învățăturile din Evrei 5 și 6.

Am văzut deja în introducerea la Predica de pe munte că în ea nu găsim nicio referire la poziția noastră creștină. Mântuirea, lucrarea Domnului pe crucea de la Golgota și consecințele asociate acesteia nu sunt menționate nicăieri. De asemenea, nu se face referire la credința personală în Hristos pentru mântuire. Prin urmare, nu poate fi vorba despre poziția noastră reală ca și creștini

credincioși și despre realizarea practică asociată acesteia, chiar dacă există paralele, de exemplu, cu Romani 12 și Efeseni 4.

Aceasta îl determină pe scriitorul Epistolei către Evrei să descrie teme precum Predica de pe munte ca fiind „Cuvântul începutului lui Hristos”. Sunt cuvinte pe care Hristos le-a rostit aici, pe pământ, înainte de a împlini lucrarea de împăcare. Aceste cuvinte erau desăvârșite. Dar ele nu puteau încă — cu câteva excepții — să cuprindă poziția creștină măreață în care ne aflăm, chiar dacă ele sugerează unele adevăruri minunate. Cuvintele Domnului corespundeau exact stării și nevoilor ucenicilor de atunci. Adevărul creștin, pe care îl găsim în epistole, depășește cu mult acestea.

La începutul epocii creștine, creștinii proveniți dintre iudei erau în permanență în pericol de a renunța la întregul adevăr creștin și de a se întoarce la începuturi. Aceasta era ceea ce Domnul Isus le spusese ucenicilor Săi la acea vreme. De aceea li se spune: „Să mergem spre maturitate” (Evrei 6.1), pentru că creștinii credincioși nu ar trebui să rămână la ceea ce Dumnezeu a făcut să se predice prin Domnul Isus *înainte de* terminarea lucrării de mântuire. Ei trebuie să renunțe în mod conștient la „cuvântul începutului lui Hristos” și să se hrănească cu „hrană tare” (Evrei 5.12,14; 6.1). Acesta este adevărul nou-testamentar despre Hristos glorificat și poziția noastră în El.

Evreii căzuseră oarecum într-o stare spirituală similară cu cea exprimată în Predica de pe munte. Ei au făcut din „Cuvântul începutului lui Hristos”, adică învățătura dinaintea de împlinirea lucrării lui Hristos, etalonul vieții lor de credință. Scriitorul Epistolei către Evrei îi muștră din cauza aceasta și le arată că au nevoie din nou de lapte. Aceasta este hrana celor neputincioși (bebelușilor). Dumnezeu nu putea să-i învețe pe credincioși prin Epistola către Evrei despre poziția lor cerească, deoarece ei trebuiau să fie învățați despre fundamentele creștinismului adevărat, „elementele începutului cuvintelor lui Dumnezeu” (Evrei 5.12). Acesta este un sinonim pentru învățăturile cele mai simple ale credinței creștine. Ei trebuiau să învețe din nou care este fundamentul credinței.

Laptele² este, ca atare, o hrană desăvârșită, deoarece are legătură cu Hristos. El conține învățătura despre Domnul înviat și glorificat, așa cum îl găsim în Epistola către Evrei. Dar el nu conține poziția cerească măreață a celui mântuit, așa cum o găsim în Epistola către Efeseni sau Epistola către Coloseni. Acolo era „hrană tare” (Evrei 5.14), ceea ce servește la zidirea credincioșilor adulți.

Pentru a ajunge acolo, evreii trebuiau mai întâi să se preocupe cu Hristos și de ceea ce era mai bun în poziția creștină în comparație cu iudaismul. Aceasta este exact învățătura din Epistola către Evrei. Acolo citim în repetate rânduri că Hristos S-a așezat la dreapta lui Dumnezeu. Preocuparea cu Hristos glorificat și cu poziția noastră în El duce la creștere spirituală și la maturitate deplină. Ea duce la certitudinea mântuirii și la o viață cu adevărat creștină.

² Laptele este aici, ca și în 1 Corinteni 3, considerat o imagine pentru hrana creștinilor imaturi. În timp ce credincioșii din Corint nu depășiseră niciodată starea lor carnală (compară cu 1 Corinteni 3.2), credincioșii cărora li se adresează Epistola către Evrei ajunseseră deja mai departe, dar apoi au regresat (compară cu Evrei 5.12). În Evrei 5, laptele este hrana celor care au căzut înapoi la cuvântul despre începutul lui Hristos, la învățăturile lui Hristos pe pământ. Un creștin credincios trebuie să părăsească acest cuvânt despre începutul lui Hristos, adică să-l lase în urmă, și să continue să crească până la maturitate (Evrei 6.1). În 1 Petru 1, spre deosebire de celelalte două pasaje, laptele este însușirea pozitivă a Cuvântului lui Dumnezeu. Toți ar trebui să consumăm acest lapte cu bucurie.

Predica de pe munte în cele patru Evanghelii

Este de remarcat că nici Marcu (cu excepția versetelor pe care le citează în alt context, compară de exemplu cu Marcu 11.25,26) și nici Ioan nu au consemnat părți din această Predică de pe munte. Putem înțelege bine aceasta, deoarece un slujitor nu este împărat. Prin urmare, nu are niciun motiv să vorbească despre principiile Împărăției Sale, deoarece un slujitor nu are o împărăție proprie (Evanghelia după Marcu). El slujește tocmai în împărăția altuia.

Ioan, la rândul său, scrie despre Fiul etern al lui Dumnezeu. Poate oare Dumnezeu etern să accepte o Împărăție pe pământ, în care omul a eșuat ca regent, în locul acestuia? Imposibil! El are propria Sa Împărăție eternă, despre care vorbește mai târziu (Ioan 18.36). El este Dumnezeu etern, care stă deasupra tuturor și nu este limitat la o singură Împărăție. Ca Fiu al Omului, lui Hristos I-a fost dată Împărăția cerurilor de către Tatăl său (Matei). Ca Fiu al lui Dumnezeu, El era și este Domnul etern, care stă deasupra tuturor lucrurilor (Ioan).

Despre Predica de pe munte din Luca am vorbit deja pe scurt mai sus. Luca prezintă părți din Predica de pe munte repartizate pe mai multe capitole. La el nu este vorba de un discurs continuu. El ne arată pe Omul Isus, pe care ucenicii Săi Îl întrebau cu diferite ocazii despre teme spirituale și morale. Omul desăvârșit profită de aceste întrebări și rugăminți (de exemplu, Luca 11.1) pentru a-și învăța ucenicii. Ori de câte ori este necesară o învățătură pentru calea lor în viață, El le-o dă.

Matei nu se bazează aici pe ordinea cronologică. El rezumă învățăturile Domnului pentru a-L pune în valoare pe Împărat. Aceasta face din această predică o minunată lecție pentru cei care sunt și vor să fie ucenicii Domnului.

O structurare a Predicii de pe munte

Am ales următoarea structură a Predicii de pe munte:

Capitolele 5-7: Principiile Împărăției cerurilor: dreptate și milă

Capitolul 5: Însușirile ucenicilor

1. Cap. 5.1 -12: Caracterul ucenicilor în Împărăție (fericirile)
2. Cap. 5.13-16: Poziția și sarcinile ucenicilor în Împărăție (sare și lumină)
3. Cap. 5.17-48: Ucenicul și scrierile Vechiului Testament (Legea și profeții)

Capitolul 6: Viața ucenicilor în Împărăție

4. Cap. 6.1-18: Activitatea ucenicilor în Împărăție (dreptatea practică)
5. Cap. 6.19-24: Orientarea de viață a ucenicilor (inima/cerul, ochiul, Mamona)
6. Cap. 6.25-34: Atitudinea ucenicilor în Împărăție (încredere în Tatăl în toate circumstanțele)

Capitolul 7: Relațiile ucenicilor și ucenicia adevărată

7. Cap. 7.1-5: Judecarea altor ucenici (judecată)
8. Cap. 7.6: Relația ucenicului cu această lume (câini)
9. Cap. 7.7-12: Relația de încredere a ucenicului cu Dumnezeu (cereri)
10. Cap. 7.13-29: Ucenici adevărați – ucenici falși (Poarta, roade, stăpân, casă)